

Slniečko 9

ROČNÍK 52

MÁJ 1998

9,50 Sk

Založené v Matici slovenskej r. 1927

Vílin náhrdelník

Za hradbami Najmenšieho mesta býval karpatský strigŔŔ s vnučkou – malou dievčičkou, učenou pani sovou a hrozným psom Vkolakom.

Bol máj, vybrali sa do lesa na májovky. Už mali takmer plný košík, keď dievčička zazrela pod briezku veľký hríb. Priskočila k nemu, zohla sa poň, no hríb zmizol.

Prekvapene sa poobzerala.

Obďaleč bol ešte krajší hríb. Dievčička sa rozbehla k nemu, ale aj ten zmizol a objavil sa o kus ďalej.

„Poď sem, dedko!“ zavolala strigŔŔňa.

„Fíííha,“ zvolal strigŔŔ, skočil k hríbu, zohol sa poň a hríb zmizol.

„Čo sú to za čary? Istotne je dakde skrytá čarodejníca Omicla!“ poobzeral sa po okolí. Zazdalo sa mu, že sa na lúke mihla Omiclina mačka Šmajchla.

„Hej, Omicla!“ zvolal do hory. „Prestaň si z nás robiť posmech, veď na začiatku mája také hríbiská nerastú!“

Nerastú, nerastú... prisvedčila ozvena.

„A tam?“ zasmiala sa dievčička, keď uvidela ďalšie dva.

StrigŔŔ sa k nim opatrne zakrádal. Pricapil ich klobúkom, ale pod klobúkom zas nič nebolo. Pozviechal sa strigŔŔ z machu, na zlostene si oprášil laktibradu.

„Chyť ho, Vkolak!“ ukázal na ďalší dubák. Vkolak sa prikročil, jedným skokom preletel päť metrov a už držal v zuboch škriatka.

„Pusť ma, ty zver!“ pišťal škriatok, ale Vkolak ho pevne držal za zelený kabátik. Zjavilo sa plno škriatkov, kvílili a plakali, pišťali a vrieskali.

„Prepáč, strigŔŔ, chcem ťa iba prilákať ku

studničke,“ jačal škriatok vo Vkolakových zuboch. „Je tam malá lesná víla, potrebuje tvoju pomoc.“

„Pusť ho, Vkolak,“ prikázal strigŔŔ hroznému zvieraťu. Vkolak poslušne sklonil hlavu, opatrne položil škriatka na konvalinkový list, aby si nebodaj nezlámal nôžky.

StrigŔŔ s dievčičkou a Vkolakom sa ponáhľali ku studničke. Sedela tam na kameni malá lesná víla, asi toľká ako dievčička. Po tvári jej tiekli slzy.

„Ludkovia z Najmenšieho mesta ma chyť,“ žalovala sa strigŔŔovi. „Teraz ma všetci vidia, lebo som stratila zázračný náhrdelník!“

„Pomôž jej, strigŔŔ!“ prosili škriatkovia. „Pričaruj jej náhrdelník!“

StrigŔŔ sa poškrabal za uchom, pokrčil pleciami, pohladil si čarodejnú laktibradu, luskol prstami a na vílinom krku sa zaskvel perlový náhrdelník.

Víla sa ho dotkla, pozrela na dievčičku a opýtala sa jej: „Vidíš ma?“

Dievčička prikývla a víla sa hneď pustila do plaču, lebo to nebol ten pravý náhrdelník. StrigŔŔ čaroval ďalej.

Na vílinom krku sa objavil strieborný náhrdelník. Víla sa mu potešila a spýtala sa dievčičky:

„Ešte ma vidíš?“

Dievčička prikývla. Víla si sklamane vzdych-

školský rok

la a strigŔŔ čaroval ďalej. Na vílinom krku zažiaril náhrdelník z rýdzeho zlata.

„Óóó!“ žasla víla, pricupkala k dievčičke a dychtivo sa sputuje:

„Vari ma stále vidíš?“

No dievčička zas len smutne prikývla.

„Všade sme ho hľadali,“ pišťali škriatkovia. „Prehľadali sme celý les, búľlaviny, líščie norry, vtáčie hniezda, myšie diery, vývraty, jaskyne aj priepasti. Povedali sme aj rybám, nie je ani v potoku, všetkým lesným zvieratkám, nie je nikde, nikde, nikde!“ zúfalo kričali škriatkovia.

„To je čudné,“ mienil strigŔŔ. „Ja sám tu nič nezmôžem. Pôjdeme sa poradiť s čarodejnicou Omiclou do mlyna.“

„Nestretli ste mačku Šmajchľu? Od rána ju všade hľadám,“ privítala ich čarodejníca.

„Ej, veru som ju tuším zazrel mihnúť sa na lesnej lúke!“ zvolal strigŔŔ.

Vtom sa ozvalo miaukanie. Miaukanie počuli, ale mačku nevideli.

„Tak je to teda!“ luskol strigŔŔ prstami. Vzal zo stola krčah mlieka, nalial do misky. Po chvíli začalo mlieko z misky rýchlo ubúdať. StrigŔŔ sa nad miskou sklonil, chňapol a vzápätí sa mu v ruke zjavil briliantový náhrdelník. Mačka zvriskla, vyletela ako strela po rebríku na povalu.

„Vílin náhrdelník!“ natešene zvyškla dievčička.

StrigŔŔ jej ho so smiechom podal. Dievčička si ho dala na krk a zmizla. Bežala ho vrátiť víle.

„Víla, víla!“ volala už zďaleka.

„Kto ma volá? Ty, dievčička?“ opýtala sa víla, ale počula len šťastný smiech.

„Ty máš môj náhrdelník!“ zvolala prekvapene. „Ďakujem ti, dievčička! Za odmenu ťa naučím tancovať pri mesiačiku!“ zvolala, dala si na krk náhrdelník a zmizla.

V ten večer vyšiel na oblohu nádherný guľatý mesiac.

Dievčička netrpezlivo vyčkávala pred chalúpkou na lúke. Zrazu sa objavila víla, mávala náhrdelníkom a začala tancovať. A spolu s ňou dievčička.

Keď z chalupy vyšiel strigŔŔ, videl pri mesiačiku tancovať len dievčičku. Víla mala na krku zázračný náhrdelník.

VEĽKÁ LITERÁRNA SÚŤAŽ

Aj vy, kamaráti, chodíte radi na výlety do rozprávkovej krajiny? Do krajiny, kde nič nie je nemožné, kde je chvíľu smutno, chvíľu veselo, niekedy aj zlovestne, až zimomriavky naskakujú na tebe, ale vždy sa všetko dobre skončí, lebo dobrí, múdri a spravodliví nad zlými a prefíkanými vždy zvíťazia. Ja tam chodím veľmi rada, hoci som už veľká.

„Kde je tá krajina?“ spytovala som sa mamy, keď som bola malá.

„Je vymyslená.“

„Kto ju vymyslel?“ dobiedzala som.

„Rozprávkár,“ povedala mama.

„Aj ja si ju môžem vymyslieť?“

„Môžeš. Lenže rozprávkár, to je človek, ktorého na svet víta víla slova-mi: „Keď vyrastieš, budeš ľudí sprevádzať do rozprávkovej krajiny.“ Tá víla však tiež žije v rozprávkovej krajine, medzi ľudí prichádza zriedka.

A tak som pochopila, že nie každý má to šťastie byť rozprávkárom a rozdávať šťastie aj iným.

Jánovi Uličianskemu víla-sudička otvorila bránu rozprávkovej krajiny dokorán. Vždy keď do nej vstúpi, prinesie zopár pekných rozprávok i vám. Niekedy vám ich posielala v knižke, pravidelne v časopise Slniečko a veľmi často aj cez rozhlasové vysielanie. Počuli ste už napríklad o chlapcovi, ktorý sa volá Tik Tak?

Na konci parku, blízko fontány, bol neuveriteľne malý domček. Vo dverách stála babka. Tik Tak si vydýchol. Odrazu mal pocit, že sa už nemusí báť.

„Babka, ty bývaš v tomto domčeku? Díval som sa naň z vyhliadkovej veže. Vyzeral ako zápalková škatuľka.“

„Veď preto ho tu nechali,“ prikývla babka, „je to najmenší dom v celom meste. Na šírku má len dva a pol kroka a na dĺžku o krok viac.“

Tik Tak sa prekvapil a nedôverčivo sa usmial. Potom pristúpil k domčeku, vzpriamril sa a začal rátať:

„Raz...“ urobil veľký chlapecký krok.

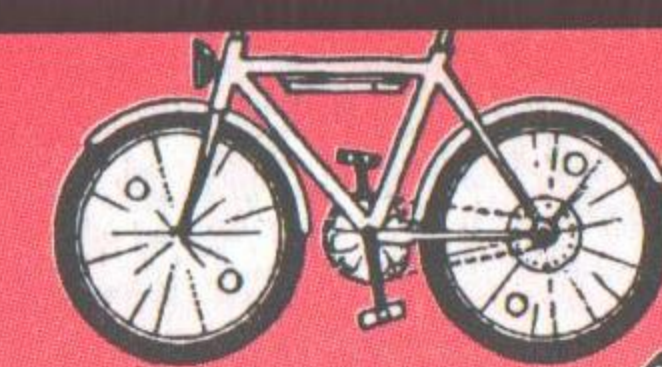
„Dva...“ urobil druhý a potom ešte jeden.

„Hop!“ To bol len polkrôčik. Naozaj, babka hovorila pravdu!

„Ako sa tam zmestíš?“

„Mne už veľa netreba,“ povedala babka a pozvala Tik Taka ďalej. V domčeku bolo ako v rozprávke. Všetko bolo malé a maľované: posteľ, skriňa, stolíčka i tanieriky na stenách.

O SLNIEČKARSKÝ BICYKEL

„Sadni si,“ ponúkla babka chlapca. „S voľačím mi pomôžeš.“

Zo zásuvky vybrala veľkú obálku. Boli v nej telegramy so srdiečkami.

„Na, čítaj!“ poprosila babka.

Tik Tak začal:

„DRAHÁ BABICKA, VSETKO NAJLEPSIE K NARODENINAM, NEMOZEM PRIST, NEMAM CAS, FILIP... DRAHA BABICKA, VSETKO NAJLEPSIE K NARODENINAM, NEMOZEM PRIST, NEMAM CAS, KLARA... DRAHA BABICKA... Všetky sú rovnaké?“

„Prečo by neboli? Sú predsa od mojich vnukov.“

Tik Tak si prezeral telegramy.

„Koľko ich je?“

„Dvanásť alebo trinásť. Počítam, počítam a vždy sa pomýlim.“

Tik Tak sa ticho spýtal:

„A nie je to jedno?“

Bolo mu ľúto babky v najmenšom dome v meste. Ale tá odrazu ožila a odpovedala mu:

„Pravdaže to nie je jedno! Keby ich bolo dvanásť, to by znamenalo, že jeden môj vnúčik mi príde zablahoželať osobne. A ja by som sa musela pripraviť.“

Tik Tak bol zvedavý:

„Koľko sviečok budeš mať na torte?“

VEĽKÁ LITERÁRNA SÚŤAZ

O SLNIEČKARSKÝ BICYKEL

Ilustrovala
MARTINA MATLOVIČOVÁ

„Sedemdesiatsedem... Spočítaj mi tie telegramy, dobre?“

Chlapec sa pomrvil na stoličke, položil telegramy na stôl a začal ich prepočítavať:

„JEDEN, DVA, TRI
ŠTYRI
PÄŤ
ŠEŠŤ, SEDEM
OSEM
DEVÄŤ
DESAŤ
JEDENÁŠŤ
DVANÁŠŤ!“

„Dvanásť!“ potešila sa babka. „Teda príde, aspoň jeden príde! Ďakujem ti, chlapče,“ babka pohľadom Tik Taka po hlave a rukou siahla do kvetovanej zástery.

„Nechceš jabĺčko?“

„Ďakujem... Niečo ti vypadlo zo zástery. TRI-NÁSTY TELEGRAM!“

Babka ostala stáť s otvorenými ústami a dívala sa na papierik, čo ležal na zemi. Tik Tak ho pomaly zdvihol a vložil babke do rúk.

Ani naň nepozrela. Bez slova ho schovala v zástere.

„Choď domov, chlapče... Choď, aby ťa nečakali.“

Tik Tak sa však nikam neponáhľal a nikto na neho nečakal. Prišiel do mesta z východnej strany s prvými lúčmi slnka, a keď nad ním zhasol posledný lúč, zaspal pod orlojom na starej radnici. Bola to neobyčajná noc. Ne-o-by-čaj-ná... Hodiny odbili dvanásť a potom všetko stíchlo. Zastavili sa kyvadlá, kolieska, hracie strojčky a jedna malá kukučka ostala privretá medzi dvierkami. Nastalo úplné ticho.

Rozprávkár v tomto príbehu zastavil čas. Možno preto, aby bol čas aj na všetko dobré a pekné, aj na babku, aj na rozprávku. A možno aj preto, aby ste si ešte stihli prečítať, ako Ján Uličiansky naozaj vchádza do rozprávkovej krajiny. Veď kto by to vedel lepšie ako on sám:

„Na cestu do rozprávkovej krajiny sa treba poriadne vychystať. Keď išiel hlúpy Jano do sveta, mamka mu obyčajne nabalila do uzlíka buchty. Keď sa ja vydám na ten výmyselnický výlet do rozprávkovej krajiny, pojem aj tri uzlíky buchiet. Pravda, nie sú obyčajné – lekvárové, makové či tvarohové. Moje rozprávkové buchty sú plnené ľudskou skúsenosťou, humorom, fantáziou, niektorá je posypaná práškovým smútkom, v inej je viera v spravodlivosť, a keď zahryznem do poslednej, okúsím v nej túžbu po šťastnom konci...“

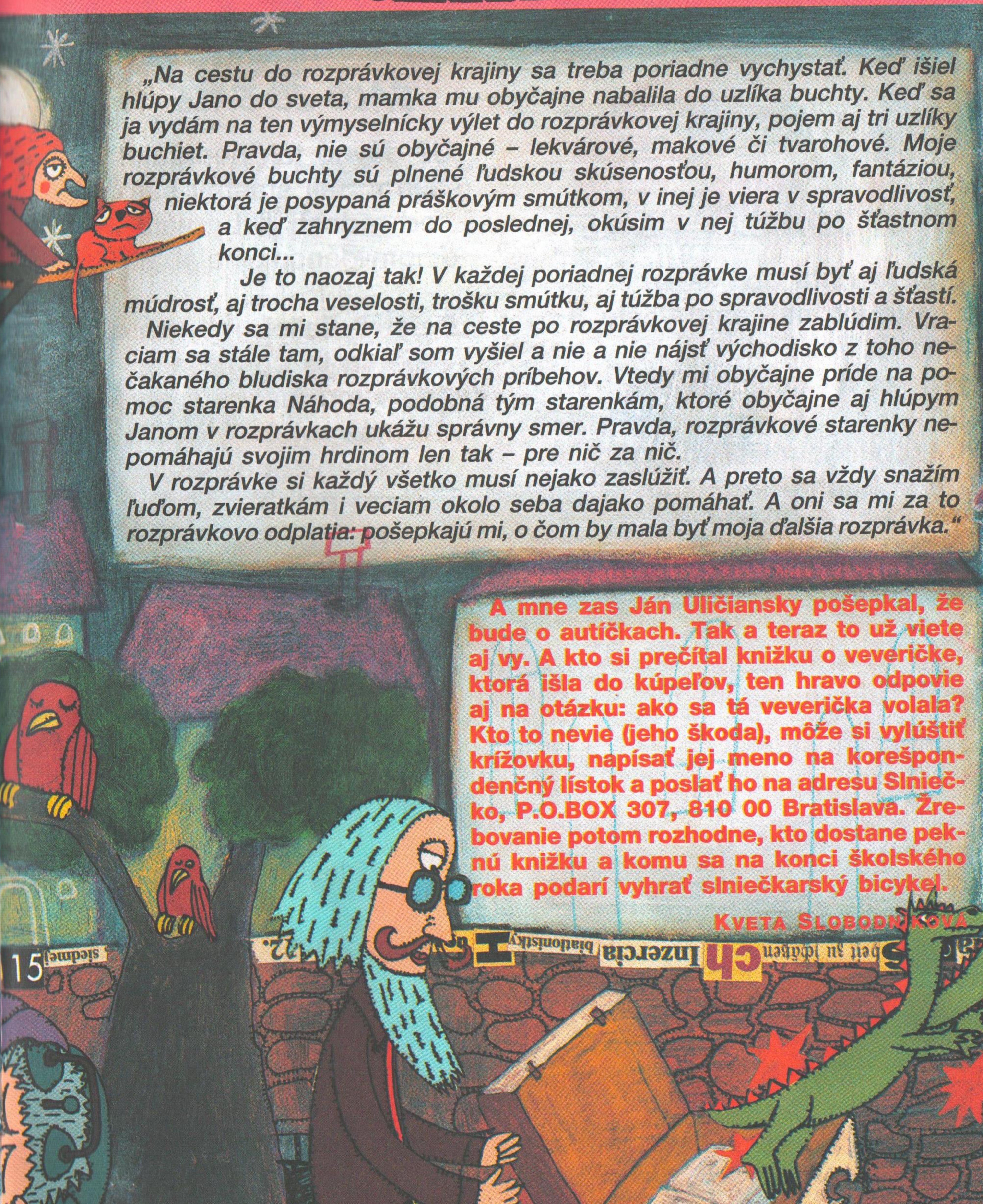
Je to naozaj tak! V každej poriadnej rozprávke musí byť aj ľudská múdrosť, aj trocha veselosti, trošku smútku, aj túžba po spravodlivosti a šťastí.

Niekedy sa mi stane, že na ceste po rozprávkovej krajine zablúdím. Vraciam sa stále tam, odkiaľ som vyšiel a nie a nie nájsť východisko z toho nečakaného bludiska rozprávkových príbehov. Vtedy mi obyčajne príde na pomoc starénka Náhoda, podobná tým starenkám, ktoré obyčajne aj hlúpym Janom v rozprávkach ukážu správny smer. Pravda, rozprávkové starénky nepomáhajú svojim hrdinom len tak – pre nič za nič.

V rozprávke si každý všetko musí nejakou zaslúžiť. A preto sa vždy snažím ľuďom, zvieratkám i veciam okolo seba dajako pomáhať. A oni sa mi za to rozprávkovo odplatia: pošepkajú mi, o čom by mala byť moja ďalšia rozprávka.“

A mne zas Ján Uličiansky pošepkal, že bude o autíčkach. Tak a teraz to už viete aj vy. A kto si prečítal knižku o veveričke, ktorá išla do kúpeľov, ten hravo odpovie aj na otázku: ako sa tá veverička volala? Kto to nevie (jeho škoda), môže si vylúštiť krížovku, napísať jej meno na korešpondenčný lístok a poslať ho na adresu Slniečko, P.O.BOX 307, 810 00 Bratislava. Žrebovanie potom rozhodne, kto dostane peknú knižku a komu sa na konci školského roka podarí vyhrať slniečkarský bicykel.

KVETA SLOBODKOVÁ

ŠTEFAN MORAVČÍK ŠALIE V ŠALI ŠĎASTNÝ ŠAĽO

V KUCHYNI JE AKO V PEKLE

Už sa buchta dopiekla,
chladný vzduch na cesto vanie,
kuchár vzdychá, do pekla,
myslí len na cestovanie.

„Buch,“ zabúcham Eskimákom,
„želáte si buchtu s makom?
Zjedzte ju, kým vychladne.
V zime človek vyhladne...“

Eskimáci veľkí, malí
iste by si objednali
plné auto nákladné!

ŠAĽO ZO ŠALE

„Už dávno tak nepršalo!“
šalie v Šali šťastný šaĽo,
od radosti duby váľa
dínom-dánom, halabala.

„Prestaň šalieť, milý šaĽo,
tebe sa to pomiešalo,“
smeje sa mu mačka s myšou.
„Čo máš z toho divadla?
Ani kvapka nepadla.
Slnko páli ako PaĽo
za Marišou...“

Ilustrovala
ALENA WAGNEROVÁ

ŠAĽO

KAŽDÝ VIDÍ VECI INAK

Ja:
Sadaj, slnko, sadaj
za vysokú horu,
ak nebudeš sadať,
stiahnem ťa za nohu!

Valibuk:
Sadaj, slnčisko, sadaj
za vysočiznú horisko,
ak nebudeš sadať,
stiahnem ťa za nožisko!

A liliputáni?
Sadkaj, slnulienco, sadkaj
za vysokulinkú hôrku,
ak nebudeš saduškať,
stiahnem ťa za nôžku!

BOLO TO RAZ V BOLERÁZE...

Bolo to raz v Boleráze,
ľuďom bolo zima v mraze,
zišlo sa ich viacero,
tancovali bolero.

Vivat, hola,
Espanola!

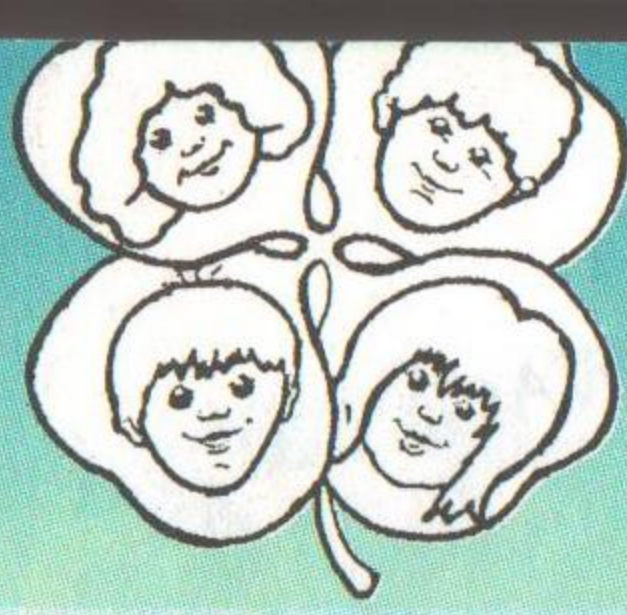
Vychytia sa hoc aj dneska,
zaznie hudba zo Španielska,
gitara znie,
tetka tleska,
k nebu letí sombrero –
dedo ako torero
vyskakuje v Boleráze,
roztopiť sa ide v mraze,
keď tancuje bolero!

* * *

bolero – španielsky ľudový tanec

*Ak ani raz sa zem v máji nenapíše,
smutné bude spievať hospodár pašie.*

*Máj, máj, máj, zelený,
bez koreňa sadený.*

Si klzký ako úhor

▲ O niektorých ľuďoch, ktorí šikovne zo všetkého vyklznu, sa hovorí, že sú klzkí ako úhor. Aký je vlastne úhor?

Riečny úhor je zvláštna ryba s hadovitým telom, ktoré nie je pokryté šupinami, ale sliznatou kožou. Tento nočný dravec žije v sladkých vodách európskych riek a jazier. Keď dospeje, vydá sa na veľkú cestu po prúde rieky až do Atlantického oceána. Prekoná štyri až päť tisíc kilometrov, kým sa dostane do Sargasovho moria. Tu na teplom a najslanšom mieste celého Atlantického oceána sa v hĺbke päťtisíc metrov zhromažďujú všetky uhory. Samičky nakladú milióny ikier, samčeky ich oplodnia a spolu zahynú. Vyliahnuté larvy, tenučké a priehľadné ako zo skla, sa vydajú proti prúdu na spiatocnú cestu do riek, v ktorých žili ich rodičia. Medzitým sa vyfarbia, dorastú, zväčšia sa im oči a o 6 až 10 rokov sa aj ony vydajú po tej istej ceste do Sargasovho mora, aby zachovali svoj rod. Každý rok sa stretnú na tých istých miestach. Vedie ich čuch, najjemnejší spomedzi všetkých živočíšnych „nosov“. Svoju konečnú stanicu nájdu podľa teploty a slanosti vody. Cestujú niekoľko mesiacov a ich inštinkt im povie, kedy sa majú vydať na cestu. Samce dorastajú do dĺžky pol metra a dosahujú hmotnosť 1 kg. Samičky sú väčšie – vážia až šesť kilogramov a merajú až dva metre. Škoda, že tak ako iné citlivé živočchy, aj riečne uhory sú ohrozené. V našich vodách už žijú iba tie uhory, ktoré umelo nasadili.

Pred Servácom niet leta, po Serváci niet ľadu

▲ Poznáte troch „zmrznutých svätých“ Pankráca, Serváca a Bonifáca? Na ich meniny, uprostred mája, sa obyčajne ochladí. Ešte aj Žofia nás občas prekvapí nočnými mrazíkmi, ktoré spália vinič. Preto sa hovorí, že „Žofia víno upíja“, ale podľa proroctiev „aj dobrý ľan dáva“. O tomto čase treba siať ľan a konope. Potom sú husté a dlhé ako Žofiine vlasy. Počula som, že na Horehroní bývalo zvykom zabaliť do plátna mačku, ktorá práve priviedla na svet mačence, a z toho plátna siať ľan. Takéto semenka mali tuhý život ako mačka a rástli aj za zlého počasia.

*Videli ste už tento rok
máj ozdobený
farebnými stužkami?*

Postrach myší

▲ Nezabudnem na tú krásnu príhodu, keď nás strýko vyviedol hore schodmi do kostolnej veže a ukázal nám hniezdo pustovky čiže sokola myšiara. Vyľakaná samička vyletela oblôčikom v streche a v kúte na dlážke zostali tri vajcia – biele s hrdzavočervenohnedými škvrkami. Sokoly si nerobia starosti so stavaním hniezda. Dobrá je im dlážka aj skalný výčnelok. Niekedy sa mladé vyliahnu aj v skutočnom hniezde. Keď sa sokolí pár rozhodne, zahniezdi sa v starom hniezde po vrane, strake alebo inom dravcovi.

Kto chodí na výlety do otvorenej krajiny s hájkami, lesíkmi alebo k starým zrúcaninám, ten sokola myšiara pozná. Jeho „kli-kli-kli-kli“ sa nesie do diaľky. Spoznáte ho aj podľa spôsobu lovu. To je on, čo podchvíľou zostane visieť vo vzduchu, trepoce krídlami, doširoka roztvorí chvost a bystrým pohľadom, ktorý z kilometra zbadá malého vtáka, sledí po koristi. Stačí mu mihnutie myšieho kožúška alebo hrabošieho chvostíka a sokol pritiahne krídla k telu a strmhlav ako kameň padá na zem. Tesne nad zemou roztvorí krídla, pribrzdí a korisť pevne zadrží. Každý deň takto uloví desať hlodavcov. Za mesiac ich je tristo! Povedzme, že jeden hraboš zožerie 1 kg obilia. Spočítajte, koľko obilia nám sokol myšiár zachráni! Práve preto je u nás chránený, hoci patrí medzi naše najhojnejšie sokoly.

LISTY OD VÁS

Život lesných stromov

✉ Mój život sa začal, keď som bol malým semenkom. Keď prišiel prvý dážď, pukol mi obal a vypustil som prvý koreň. O pár mesiacov som bol rastlinka a celkom dobre sa mi darilo. O pár rokov som bol vysoký strom. Medzi druhými stromami mi bolo tesno, korene sa mi miešali s cudzími a brali mi výživu. Onedlho som dostal ťažkú chorobu. Modlil som sa, aby priletel ďateľ. Našťastie ma vyliečil, ale na moje desieme narodeniny som dostal zlý darček. Môjho ocka a maminu vyrúbali. Keď som ráno videl, že ľudia ešte stále chodia po lese so sekerami a pilami, pomyslel som si: „Keby som tak mohol skočiť medzi nimi!“ Keď prišli ku mne, povedal som si: „Jedného konára sa zrieknem.“ Padajúci konár nikoho nezabil, ale ľudia sa rozutekali ako splašené sliepky a už sa nevrátili. Bol som rád, ale aj nerád, lebo som v celom okolí zostal sám. Zbadal som, že mi narástol nový konár a zacelila sa die-ra po ďatlovi. Pomyslel som si, že som zvláštny strom. Som Cezar, kráľ stromov.

Takýto pekný list nám napísal Erik Kupčík z Telgártu. Mladé letá mu venujú peknú knižku Potulky prírodou. Verím, že sa z tejto príručky mladého prírodovedca dozvie veľa zaujímavého.

Mrzká Malinda

Ilustroval
JÁN LENGYEL

NEDOKONČENÝ PRÍBEH

„Tu je to, mamička, vidíš?“ ukázalo dievča prstom na tabuľku. Bol na nej nápis SLOBODA ZVIERAT.

„No tak zazvoň, Ľudmilka.“

Zadrnčal zvonec – raz a ešte raz. A ešte, ešte, ešte raz.

Bolo počuť náhlivé kroky a dvere sa otvorili. Stál v nich mládenec v džínsach a tričku, taký sympaták so strapatými vlasmi.

„Prepáčte, že to tak dlho trvalo. Bol som vonku pri klietkach. Čím vám poslužím?“

„No povedz, Ľudmilka.“

„Chceli by sme si kúpiť mačiatko, ak máte,“ povedala Ľudmilka.

„Mačiatka by sme mali dve,“ vraví mládenec.

„Ale nie sú už maličké, skôr také mačičky dorastenky.“

Pozrel skúmavo na mamku a potom na dcérku.

„Mohli by sme ich vidieť?“ povedala mamička.

„No samo, hneď to bude.“

O pár minút priniesol mládenec v náručí dve mačičky a položil ich na písací stôl. Jedna hneď zoskočila na zem a vtiahla sa kamsi pod kreslo. Druhá sa začala pretahovať, akoby sa práve bola zobudila zo spánku. Bola biela s farebnými fliačkami.

„Pekná, trojfarebná,“ povedala mamička.

„Mňauúú!“ prehovorila trojfarebná.

„Poďakovala sa za poklonu. Ony všetkému rozumujú.“

„Ako viete?“ zasmiala sa mamička.

„Pracujem tu už druhý rok, a tak som sa naučil rozumieť aj mačkám, aj psom.“

„Mňauúú!“ prisvedčila trojfarebná.

„A tá druhá?“ zišlo na um Ľudmilke.

Mládenec zložil trojfarebnú na zem a vylovil spod kresla druhú mačku. Položil ju na stôl, ale musel ju pridržať rukami, lebo znova chcela ujsť.

Bola sivohnedej srsti so sýtejšími pruhmi, akoby ju niekto bol vyšľahal mokrým prútom. Pozrela na Ľudmilku a tá si v tej chvíli pritisla dľaň na ústa.

„Vyzerá ako smrťka!“ zamumlala do dlane.

Po mačkinej tvári sa zhora nadol ťahal biely pás, akoby jej niekto bol urobil kriedou dlhý nos. A druhý biely pás bežal powyše očí, takže tvoril

s tým prvým akési veľké T. A z kútikov toho bieleho T pozerali vyľakané mačacie oči.

„No pozri, mamička,“ povedalo dievča hlasným šepotom: „Nevyzerá ako mačacia smrť?“

V tej chvíli sa mačka vytrhla z mládencových rúk a znova zoskočila na zem.

„Vidíš, pochopila,“ riekol mládenec.

„Čo pochopila?“

„Všetko, čo si povedala. Že sa ti vidí mrzká ako tým chlapčiskám, čo ju pred dvoma týždňami len-len že neukameňovali. V poslednej chvíli som ju zachránil. Prali do nej kameňmi a vykrikovali: Ber sa preč, mrzká Malinda! Šic, mrzká Malinda! – Preto je taká bojzlivá. A smutná. Je to tá najsmutnejšia mačka na svete.“

„Ale keď ona je naozaj mrzká!“ povedala polohlasne Ľudmilka.

„Aj mne sa sprvu videla mrzká, ale potom...“

Mládenec znovu vylovil Malindu spod kresla, položil si ju na predlaktie a druhou rukou ju hladkal po chrbte. „Ale potom sa mi zo dňa na deň videla menej mrzká... a teraz...“ Obrátil mačkinu tvár k dievčatu a hovorí: „Teraz sa mi už vôbec nevidí mrzká. Veď len pozri, Ľudmilka: ktorá iná mačka má na tvári takéto biele T? Nie je to zvláštne?“

Malinda pozerala bojzlivým pohľadom a zatiahla tichučko:

„Mňauúú...“

„Vieš, čo povedala? Povedala: Čo už mám robiť, keď som taká? No, pohladkaj ju po chrbte.“

Ľudmilka váhavo vystrela ruku a pohladila mäkký kožušok. Mačací chrbát sa triasol ako od zimy, až to dievčičke premklo srdce.

„Neboj sa, Malinda, ja ti neublížim,“ povedala ticho a začala ju hladkať obidvoma rukami. Potom ruky vystrela a mládenec jej položil Malindu na predlaktie.

„Neboj sa, Malinda,“ opakovala Ľudmilka, „veď my ťa máme celkom rady.“

A Malinda sa privinula k detskej ruke a vopchala si hlavu pod Ľudmilkinu pazuchu, akoby tam bola hľadala úkryt.

Milé deti, poraďte Ľudmilke, ktorú mačku si má vybrať: či peknú trojfarebnú, alebo mrzkú Malindu. Napíšte nám, ako by ste vy zakončili tento príbeh. Tri najkrajšie zakončenia uverejníme v Slniečku a odmeníme knihou. Vaše listy čakáme do 10. mája.

Redakcia Slniečka

Malovaná písanka

Jedného dňa vstúpil do
 lesa a nafúkal na a
 „Čo teraz?“ zvikli a vyster-
 šene rozvonili svojimi, ktoré
 privolalo vyrváňanie, smutne sklo-
 nili hlávky. Kde budú od teraz piť?
 Inej, niet široko-dáľko. Vlom
 malá schytila si kopy a ko-
 narikov suchú a ťahá ju preč. Ide
 jej to ťažko, ale nevzdáva sa. Vtedy
 jej priskočil na pomoc. Zaprel sa
 do zeme a tak silno posiahol,
 že sa skrútila na zem. No vte-
 dy sa už nedivali bezmocne

sludnička, hubička, konárik, slobodka

na, ale každý ju čistí ako more.
 Len sedí na a keď ju vola-
 ju pomáhajú, iba krúti hlavou: „Robte
 si samy, ja som veľká pani!“ No len
 čo je čistá, rada by sa k nej napila.
 No jej to nedovolí. Preto odvte-
 dy ak sa chce napití vodičky, musí
 čakať na.

DOMAĽUJ!

NAPÍŠAL: JÁN DONOVAL
 NAMAĽOVALA: D. ONDREIČKOVÁ

haluška, ďateľ, kováč, kaňas, kováč

JÁN ULIČIANSKY

Rozprávky pána Áčika

tentoraz

o pánovi Babráčikovi

Pán Babráčik bol kúzelníkom. Vystupoval v známom varieté Cylinder, ale preslávil sa ako stály hosť detskej televíznej relácie Hókus-pókus. Bol to zábavný súťažný program s pesničkami, hrami a hádankami. Kúzelník Babráčik mal pre deti nachystané vždy nejaké prekvapenie. Bol naozaj mimoriadne šikovný a kúzelnícke čísla a triky mu vždy vyšli...

Vlastne... nikdy predtým sa mu to nestalo, no jedného dňa, možno to bolo práve v piatok trinásteho alebo bol nízky tlak a záťažový stupeň číslo tristotridsaťtri... Jednoducho, ten deň pán Babráčik vystúpenie pred kamerou úplne pobabral!

Kúzelník chcel deťom ukázať, ako sa v jeho šikovných rukách hracie karty menia na motýle a ľahučko poletujú nad kvietkami, vyčarovávanými zo srdcových sedmičiek. Ako sa potom razom poskladajú do domčeka, v ktorom býva piková dáma. A ako sa tá dáma po vyslovení zaklínadla abradabra zmení na...

Na čo sa mala zmeniť, to sa už deti pri obrazovkách nedozvedeli, pretože nešťastný kúzelník Babráčik namiesto osvedčeného kúzelníckeho zaklínadla:

ABRAKA - DABRAKA

povedal:

ABRAKA-BABRAKA!!!

A tým sa to všetko pobabralo!

Keď totiž piková dáma v domčeku počula pobabrané zaklínadlo, urazila sa - a zabuchla

Ilustrovala
Eva Farkašová

za sebou dvere. Tým prudkým buchnutím sa domček z karát úplne rozsypal... Zo zosypaného domčeka sa zosypal pán Babráčik a z televízneho štúdia odišiel uprostred vysielania. Zaumienil si, že už nikdy v živote sa kúzelníctva ani nedotkne!

Prvé mesiace nerobil nič - iba sa trápil.

Po čase sa však musel spamätať, pretože zistil, že všetky veci v domácnosti sa mu začali kaziť. Zvonček na dverách prestal zvonieť. Vodovodný kohútik začal kvapkať. Chladnička prestala mraziť. Radiátor začal pretekať. Mlynček prestal mlieť. Pánty na dverách začali škrípať.

Dost!

Pán Babráčik zaškrípala zubami - a pustil sa do opravovania, aj keď si pred časom bol zaumienil, že sa už v živote ničoho nedotkne. Fígel bol v tom, že kúzelník na dôchodku bol v podstate náramne šikovný chlapík a čoho sa dotkol - razom sa zmenilo na nepoznanie!

Naozaj! Zvonček na dverách pána Babráčika odrazu začal vyzváňať utešenú melódiu. A vyzváňal ju dosť často, pretože susedia a známi pána Babráčika sa o jeho šikovnosti rýchlo dozvedeli.

Crn-vrn-brn...

„Pán Babráčik, zlomil sa mi opäť na topánke, nevedeli by ste to nejako opraviť?“ prosila suseda Krasková.

A pán Babráčik opravil. Pani Krasková si potom vykračovala v topánkach na vysokánskych opätkoch ako baletka.

Crn-vrn-brn...

„Pán Babráčik, tutohľa sa mi zasekla zámka v pokladničke. Nedokázali by ste to otvoriť?“

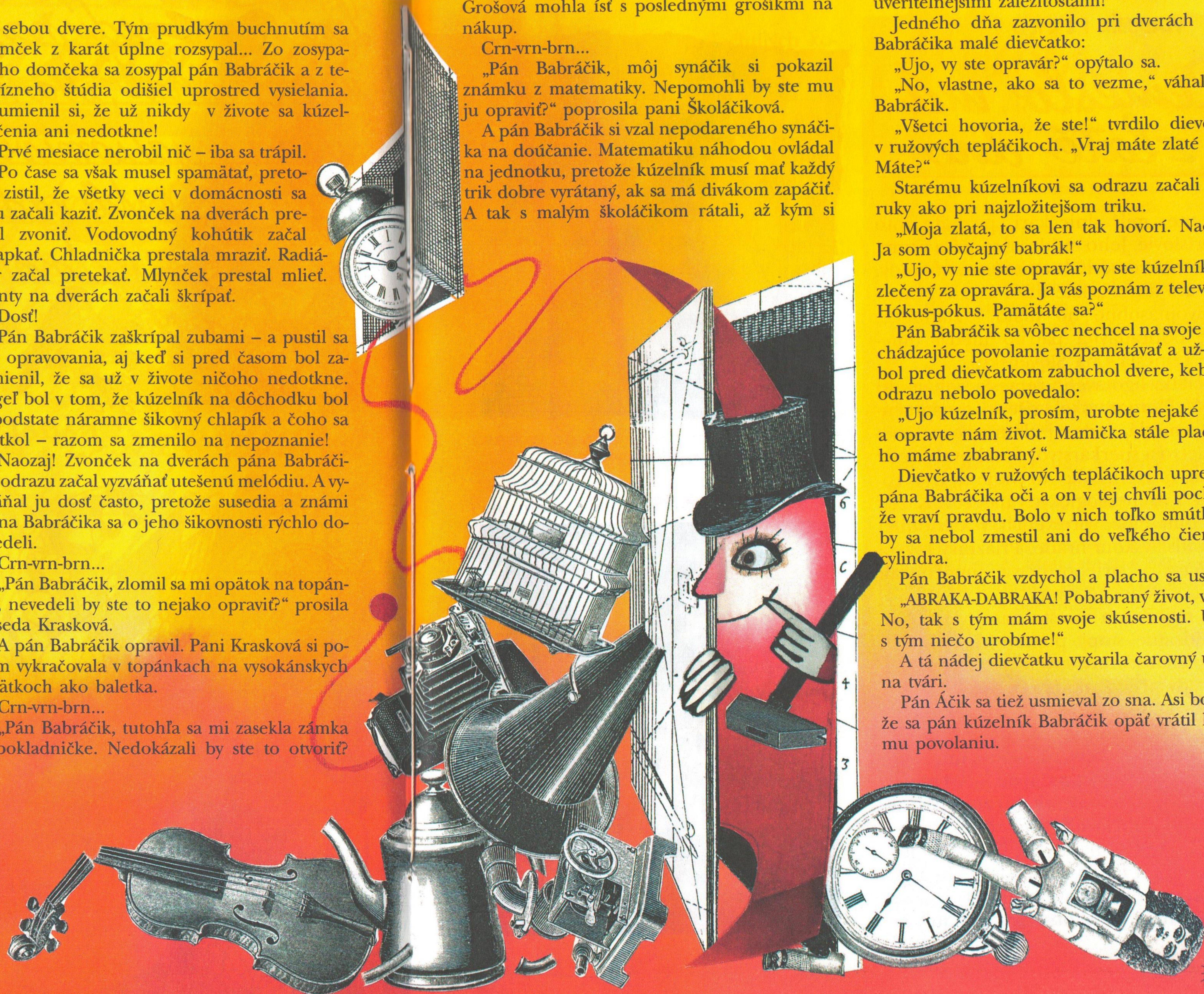
Súrne potrebujem vybrať nejaké peniaze,“ prosila suseda Grošová.

Pán Babráčik pokladničku otvoril a pani Grošová mohla ísť s poslednými grošíkmi na nákup.

Crn-vrn-brn...

„Pán Babráčik, môj synáček si pokazil známku z matematiky. Nepomohli by ste mu ju opraviť?“ poprosila pani Školáčiková.

A pán Babráčik si vzal nepodareného synáčka na doučanie. Matematiku náhodou ovládal na jednotku, pretože kúzelník musí mať každý trik dobre vyrátaný, ak sa má divákovi zapáčiť. A tak s malým školáčikom rákali, až kým si

tú pokazenú známku z matematiky neopravil.

Ne-u-ve-ri-teľ-né! Naozaj, ľudia navštevovali bývalého kúzelníka pána Babráčika s najneuveriteľnejšími záležitosťami!

Jedného dňa zazvonilo pri dverách pána Babráčika malé dievčatko:

„Ujo, vy ste opravár?“ opýtalo sa.

„No, vlastne, ako sa to vezme,“ váhal pán Babráčik.

„Všetci hovoria, že ste!“ tvrdilo dievčatko v ružových tepláčikoch. „Vraj máte zlaté ruky. Máte?“

Starému kúzelníkovi sa odrazu začali potiť ruky ako pri najzložitejšom triku.

„Moja zlatá, to sa len tak hovorí. Naopak. Ja som obyčajný babrák!“

„Ujo, vy nie ste opravár, vy ste kúzelník prelečený za opravára. Ja vás poznám z televízie... Hókus-pókus. Pamätáte sa?“

Pán Babráčik sa vôbec nechcel na svoje predchádzajúce povolanie rozpamätávať a už-už by bol pred dievčatkom zabuchol dvere, keby mu odrazu nebolo povedalo:

„Ujo kúzelník, prosím, urobte nejaké kúzlo a opravte nám život. Mamička stále plače, že ho máme zbabraný.“

Dievčatko v ružových tepláčikoch uprelo na pána Babráčika oči a on v tej chvíli pochopil, že vraví pravdu. Bolo v nich toľko smútku, že by sa nebol zmestil ani do veľkého čierneho cylindra.

Pán Babráčik vzdychol a placho sa usmial:

„ABRAKA-DABRAKA! Pobabraný život, vravíš? No, tak s tým mám svoje skúsenosti. Určite s tým niečo urobíme!“

A tá nádej dievčatku vyčarila čarovný úsmev na tvári.

Pán Áčik sa tiež usmieval zo sna. Asi bol rád, že sa pán kúzelník Babráčik opäť vrátil k svojmu povolaniu.

VLADIMÍR FERKO

Remeslo má zlaté dno

Istotne, milí slniečkári, poznáte toto príslovie. Jeho múdrosť spočíva v tom, že kto má remeslo, nemusí sa báť biedy. Ak malo a má „zlaté dno“ každé remeslo, dvojnásobne ho malo i zlatnícke, ktoré odpradáva patrilo medzi umelecké remeslá i na Slovensku.

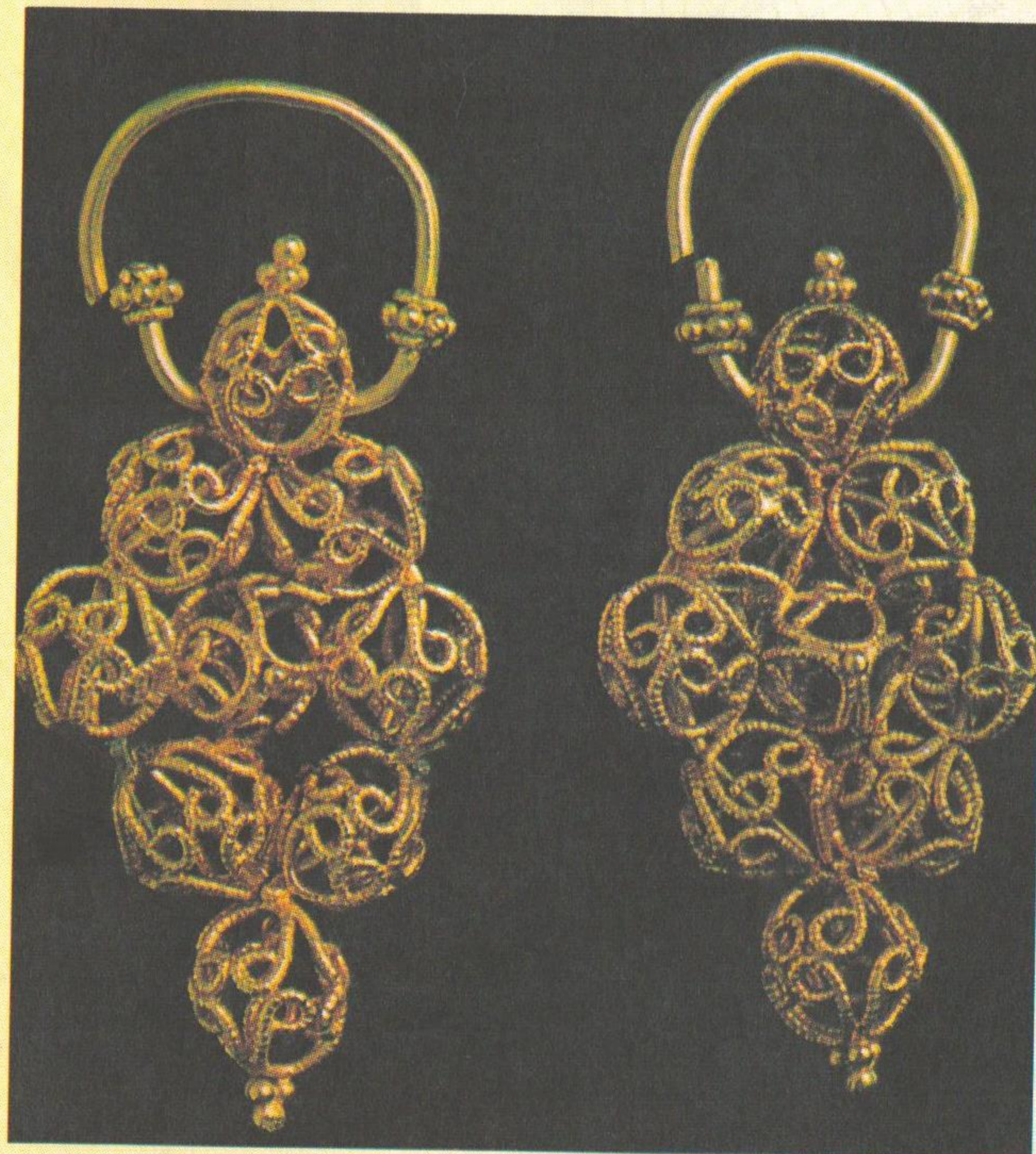
Začiatky ligotavého remesla siahajú do čias Veľkomoravskej ríše. Kovospracujúce remeslá, teda aj zlatníctvo a strieborníctvo a šperkárstvo, dosahovali vtedy vysokú úroveň. Ako to vieme? Z vykopávok, z archeologických nálezov. Každý sa o tom môže presvedčiť v klenotnici na Bratislavskom hrade. Priaznivý rozvoj zlatníctva i strieborníctva umožňovali zlaté a strieborné bane.

Na nejednom mieste našej vlasti ešte nachádzame stopy po starých baniach. V údoliach zlatonosných potokov a riek zas haldy preryžovanej zeminy či piesku. A v zozname slovenských obcí nájdeme Zlatno i Zlatnú na Ostrove, Zlatovce, Zlatníky, Zlatú Idku, Zlatú Baňu, Zlaté Moravce, Zlatý Stôl a najmä – Kremnicu – hlavné mesto slovenského zlata. Až neuveriteľne znie dnes svedectvo, že bol taký čas, keď sa naša vlasť podieľala jednou tretinou na produkcii striebra a polovicou na celkovej svetovej výrobe zlata. Zlatníci mali teda dosť „materiálu“, po

▲ Jeleň a sokol – pozlátené kovanie

▼ Zlaté košíčkové náušnice

celé stáročia vytvárali z ušľachtilých kovov krásne a drahé výrobky.

Dlho-predlho boli strediskami zlatníctva a šperkárstva kláštory a sídla feudálnych zemepánov. Až v 14. storočí začali zlatí remeselníci vytvárať svoje cechové organizácie. Na Slovensku sa časom vytvorili tri zlatnícke oblasti – bratislavská v blízkosti hlavného mesta habsburskej monarchie, stredoslovenská v trojici hlavných banských miest (zlatej Kremnice, striebornej Štiavnice a medenej Bystrice) a východoslovenská so strediskami v Levoči a v Košiciach. Významnejšie cechy boli v Košiciach, Bratislave, Levoči, Trnave, Rožňave, Prešove, Rimavskej Sobote, Kremnici, Banskej Bystrici, Banskej Štiavnici, Kežmarku, Komárne a v kúpeľnom meste Bardejove.

Čo všetko zlatníci vyrábali? Prstene, pečate, monštrancie, svietniky, kalichy-pokály, príbory, kanvice, misky, kadidelnice, emailové medailóny, čaše, richtárske žezlá, patény (taniere), spony, čelenky, retiazky, náhrdelníky, flakóny na voňavky, náušnice, cibóriá (liturgické nádoby s vrchnákom podobné kalichu), rozmanité ozdoby na rúcha i drahocenné konské postroje – na ich vymenovanie by nestačilo celé Slniečko.

Na staré zlatnícke tradície nadväzuje v súčasnosti Kremnica, kde sa chlapci a dievčatá pripravujú na toto umelecké remeslo, i podnik Zlatokov v Trenčíne. Z jeho sortimentu pripomeňme najvýznamnejší – stotisíc párov zlatých obrúčok, ktoré si ženisi a nevesty navliekajú na svoje prsteníky vo chvíli, keď vyrieknu to slávnostné – áno.

NAJNAJNAJ

NAJväčší a **NAJ**ťažší zlatý šperk, aký kedy na svete zlatníci vytepalí, bola ako päť hrubá, umelecky zdobená reťaz, dlhá ako námestie v Cuzcu, hlavnom meste staroperuánskej ríše. Zlatotepci ju vyrobili pre Inku Huajna Kapaka, svojho panovníka, keď sa mu narodil prvý syn.

NAJslávnejším zlatníkom v Taliansku (a hádam na celom svete) bol Benvenuto Cellini. Žil v šestnástom storočí. Medzi jeho **NAJ**slávnejšie diela patrí honosná sofnička, džbán na víno a zlaté umývadlo pre francúzskeho kráľa Františka I. Všetky tieto zlaté klenoty majú okrem „zlatej“ ceny i vysokú historickú hodnotu, všetky sú zdobené nádhernými reliéfmi.

A aký **NAJ** výrobok zo zlata máme na Slovensku? Už ho nemáme, ale mali sme. Bol ním Tisíc násobný dukát, ktorý pre cisárovnú Máriu Teréziu vyrazili ako dar k narodeninám v našej zlatej Kremnici. Tento **NAJ**väčší dukát všetkých čias bol tisíc ráz ťažší ako normálny jednoduchý dukát, ktorý mal hmotnosť tri a pol gramu.

NAJslávnejším dielkom moderných zlatníkov je zlatá doštička, ktorú do hĺbín vesmíru nesie kozmická sonda Pionier 10. Je to vlastne zlatý list, ktorý ľudstvo napísalo inej civilizácii (ak je?!), že vo vesmíre je Mliečna cesta, naša galaxia, že v nej na tretej planéte obiehajúcej okolo Slnka sme my, ľudia, že tu máme svoj kozmický domov.

Čo myslíte, priatelia moji, dostane sa raz sonda na nejakú, nám neznámu adresu? Nájde inteligentné bytosti, ktoré list i hlasy Zeme prečítajú a odpovedia nám? Skúste o tom napísať slohovú úlohu. Pošlite nám ju do Slniečka, najlepšie práce uverejníme.

Mama má v očiach nezábudky...

Mamička odcestovala

MÁRIA ĎURÍČKOVÁ

Tma sa díva oknom dnuka,
klipkajú mi oči.
Mamička je od rána preč,
vráti sa až v noci.

Počkaj, vankúš, perinôčka,
hneď si ľahnem, hneď.
Len muškáty popolievam,
nech nemajú smäd.

Ešte mamke dva-tri riadky:
„Dnes sme cirkus videli.
Ak máš niečo dobré pre mňa,
polož mi to k posteli.“

Nuž zakry ma, perinôčka,
že ma budeš dobre hriať!
Keď otvorím ráno oči,
mamka bude pri mne stáť.

O uspávanke

MILAN RÚFUS

Ozvi sa mi, pesnička.
Dala mi ťa mamička
a jej mame zas jej mama.

Mäkušká si ako zamat.
Od neznáma do neznáma
ako hviezda ideš s nami,
všetkých sestier sestrička.

Pekne prosím, ozvi sa mi,
ozvi sa mi, pesnička.

Zvečera, keď nad strechami
vyšli hviezdy veľiké,
mamka mi ťa darovala.

A ja, že som ešte malá,
darujem ťa bábike.

Mamičkinô pod

JÁN NAVRÁTIL

Mama má v očiach nezábudky,
na lícach beláska.
Keď mi je clivo, povie: „Pod,
mamička si ťa poláska.“

A dych má ako harmanček,
čo kvitne na lúkach.
Keď ublížiš si, povie: „Pod,
mamička ti to pofúka.“

Nadídu mrazy, prituhne,
a vietor kopí záveje.
Už pri dverách ma čaká: „Pod,
mamička si ťa zohreje.“

I v strachu iba ku nej bežím,
na perách joj! a beda!
Otvorí náruč, povie: „Pod,
mamička si ťa nedá.“

Ja

MILAN LECHAN

Keď oco nie je doma,
ja pomáham mame,
lebo ja som všetky deti,
ktoré doma máme.

Naša mama

MÁRIA TOPOĽSKÁ

Keď roztvorí mama dlane,
položím si líčka na ne.
Pošepnem jej: „Mamka, mami,
vieš, že voniaš jahodami,
teplým letom, malinami?
Ako dobre, že si s nami,
mama, mamka, mama, mami!“

a posledný drak

Pinky Bum raz videl, ako sa na skalke vyhrieva jašterička. Začína sa to napínavo, však?

Teda, len čo Pinky Bum zazrel tú jašteričku, zatajil dych a vtiahol brucho.

„Ježibábel spochabený,“ ozval sa tenký hlások. „Ak si myslíš, že nepočuť tvoje lomozivé kroky, tvoj fukotajúci dych, tak zotrávaš v samoklame. Dupoceš ako neskúsené žriebä, fučíš ako medveď pod závejom, si hrmotný a lomozný ako človek.“

Pinky Bum sa dôstojne, ale predsa len opatrne priblížil ku skalke. Na jašteričke nebolo nič zvláštne. Možno iba to, že bola zaprášená zlatistým práškom, iste od nejakého rudného kameňa.

„Nepozeraj sa na mňa takto z výšky, človeče, uráža to môj majestát!“ prevravela opäť jašterička.

Pinky Bum nevedel celkom presne, čo je to „majestát“, ale pre istotu sa pomaly spúšťal na kolená.

„Ě...á...ú,“ mrmlal v rozpakoch.

„Čo si to tam hore šomreš za zaklínadlá?“ rozčúlila sa jašterička tentoraz už vážne. „Nevieš sa ku mne správať úctivo?“

„Bodaj ťa!“ zvolal Pinky Bum. „Už toho mám po krk! Čo si o sebe myslíš? Taká malá jašterica a taká nevychovaná!“

„Nie som jašterica,“ povedala jašterička. „Som drak.“

Pinky Bum sa zviezol na zem vedľa jašteričky či čo to bolo.

„Ehm. Rozumiem. Ty si drak. Tak ako som ja inšpektor Colombo. Bola si celý deň na slnku, však? Tým sa to vysvetľuje. Dostala si úpal, jašterička.“

„Som drak, tak ma neoslovuj v ženskom rode,“ vážne povedala jašterička či čo to bolo.

„Už to, že hovoríš, je úžasné! Nemusíš si nič viac vymýšľať. Hovoriaca jašterička – to nie je na zahodenie. Prečo chceš byť ešte silomocou drakom?“

„Pretože som nikdy neprestal byť drakom,“ tvrdil drak či čo to bolo. „Hoci som už dnes posledný drak na zemi.“

„A prečo nemáš sedem hláv? Alebo aspoň tri? Há?“ zapáral Pinky Bum.

„Pretože som drak a nie obluda, o akých rozprávali starí námorníci!“

Pinky Bum sedel vedľa jašteričky, pardón, draka, pardón, predsa len jašteričky, alebo že by to bol predsa len... s otvorenými ústami.

A s otvorenými ústami počúval príbeh posledného draka:

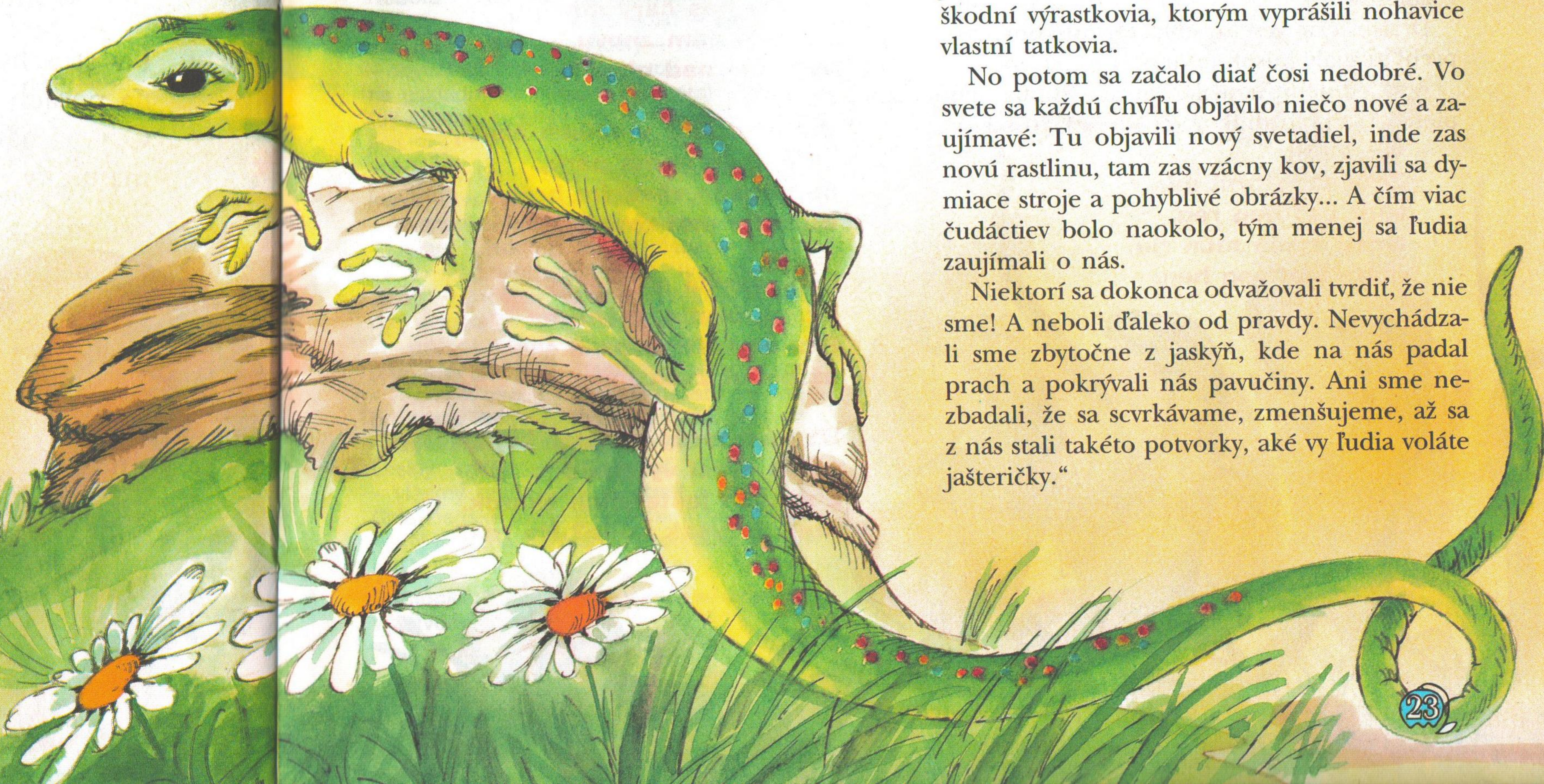
„V dávnych časoch, ktoré vy, ľudia, nazývate pravekom, žilo na zemi oveľa viac tvorov ako dnes. Okrem ľudí a zvierat to boli kentauri, kyklopovia, obri, škriatkovia, trpaslíci, piadimužníci a iní maličkí ľudkovia, jednorožce a, pravdaže, draci.“

Dosahovali sme vtedy úctyhodné rozmery a vzbudzovali sme zaslúženú úctu. Bývali sme v jaskyniach obklopení drahými kameňmi, zlatom a šperkami, pretože my draci máme dobrý vkus a vieme oceniť pekné veci.

Ľudia sa nás báli a dali nám pokoj. Iba občas sa objavil nejaký prchký mladík a silomocou sa chcel s nami biť. Niekedy nám dokonca proti našej vôli dotiahli princeznú, aby ju neskôr mohli vyslobodzovať. Ale to boli neškodní výrastkovia, ktorým vyprášili nohavice vlastní tatkovia.

No potom sa začalo diať čosi nedobré. Vo svete sa každú chvíľu objavilo niečo nové a zaujímavé: Tu objavili nový svetadiel, inde zas novú rastlinu, tam zas vzácny kov, zjavili sa dymiace stroje a pohyblivé obrázky... A čím viac čudáctiev bolo naokolo, tým menej sa ľudia zaujímali o nás.

Niektorí sa dokonca odvažovali tvrdiť, že nie sme! A neboli ďaleko od pravdy. Nevychádzali sme zbytočne z jaskýň, kde na nás padal prach a pokrývali nás pavučiny. Ani sme nezbadali, že sa scvrkávame, zmenšujeme, až sa z nás stali takéto potvorky, aké vy ľudia voláte jašteričky.“

„Hm,“ ozval sa Pinky Bum. „To sa mi nechce veriť.“

„Pokús sa trochu,“ zaprosíkal drak. „Keď mi neuveríš, ešte viac sa zmenším. Ako by si sa cítil ty, keby niektoré dieťa vyhlásilo, že nijaký Pinky Bum nie je? Tiež by si sa scvrkol ako trpaslík.“

Pinky Bum v tej chvíli uveril, že pred ním na skalke je bývalý drak. A viete prečo? Pretože ako inak by obyčajná jašterička bola vedela, kto sedí vedľa nej?

„Už verím, že si skutočný drak,“ vážne povedal Pinky Bum. „Budem ťa volať drašterička. Drak a jašterička. A vieš, čo sa mi zdá? Mám také tušenie, že keby ľudia znovu začali vo vás veriť, narástli by ste do pôvodných rozmerov.“

Drašterička veselo šibla chvostíkom a od pýchy o malý kúsok podrástla.

A za odmenu naučila Pinkyho Buma tajnú pieseň všetkých drakov. Znela nejako takto:

**Zgúr mag hrúl min,
skúr daf heg reg,
zmag zgum mún rin,
dúrm slaf reg heg.**

Až sa raz ľudia znovu naučia rozumieť dračej reči, zistia, že sa v tej piesni hovorilo:

**Hor sa, draci, smelí bratia,
bájne časy sa nám vrátia.
Raz to bude všetko iné,
vyjdeme von pred jaskyne.**

**Z úst nám pôjde znovu oheň,
ožijú v nás čary mnohé,
narastú nám znovu krídla,
vyletíme nad obydla.**

**Budeme mať v očiach žiaru,
aká nikde nemá páru,
čo naháňa všetkým hrôzu.
Budeme mať drsnú kožu,**

**bude lesklá ako zlato.
Už sa, bratia, teším na to.
Raz sa vráti doba drakov,
už počuť zvuk mocných nákov.**

**Už nám tvrdý pancier kujú,
už sa draci vyťahujú
z malých jašteričích škárok.
Kedy to však bude? Na rok?**

Krížovka Slniečka

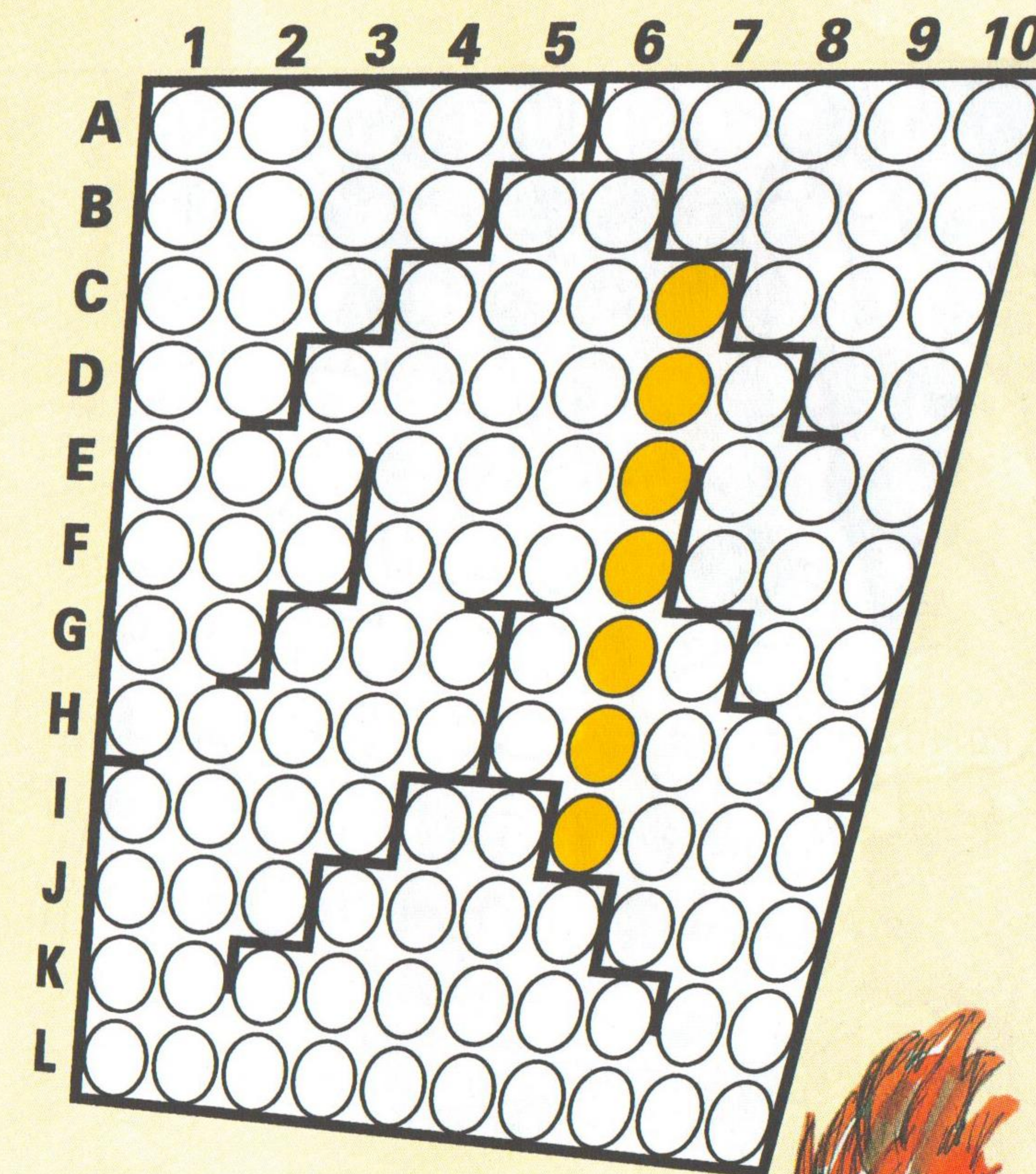
Už viete, ako sa volá veverička z našej Veľkej literárnej súťaže? Spisovateľ Ján Uličiansky jej dal naozaj pekné meno. Ak ste ho neuhádli, vylúštite si našu krížovku.

VODOROVNE: A. Ťažký sivý kov (olovo) – skladisko. B. Pokladnica (hovorovo) – začiatok obrazu – poradenie. C. Spojka – tkáčsky stroj (stav) – pohrebná hostina. D. Predložka – starý muž – milimeter v skratke. E. Meno Eleny – obar po česky (ovar) – meno Ivana. F. Hodenie – hrubý povraz – takým spôsobom. G. Tyč, na ktorej sa krúti koleso – ihličnatý strom – zámeno stredného rodu – začiatok koruny. H. Robota – tvar slovesa „skropiť“. I. Meno Doroty – Ladislav a Benedikt – severský vták (alka). J. Meno Adely – okrasný sad – obyvatelia Írska. K. Popevok – miestnosť na uskladnenie potravín (komora) – začiatok Adama. L. Kryty vojakov (okopy) – dvojica.

ZVISLE: 1. Okaté dievčatá – citoslovce hopkania – tvar slovesa „dať“. 2. Veľká labka – severské zviera s lopatovými parohmi (los) – krajan. 3. Hmyz podobný včelám – záhrada s ovocnými stromami – tvar slovesa „tárať“ – začiatok kolesa. 4. Vojtech a Andrej – veľká stolička – lepidlo (pop). 5. Nula – mládza (otava) – zvrtné zámeno – bezhrbá ľava (lavy). 6. Stanislav – samec ovce – začiatok osoby – vhodné miesto na prebrodenie rieky. 7. Prvé písmená krkavca – tajnička – červená tekutina v tele. 8. Lesklý náter – schopnosť niečo cítiť – vlastný orlovi (orlí) – Albert a Anna. 9. Chlapčenské meno (24. decembra) – vrece – kraj niečoho. 10. Márne – kopnutie – opera G. Verdiho (Aida).

Pomôcka: Menej známe výrazy sú uvedené v zátvorkách.

(PŠ)

POVEŠŤ

ORAVSKEJ SKALNEJ PANNY

Kedysi dávno – hovorí povesť – žil na Orave strašný drak. Keď si s ním ľudia už nevedeli rady, vybral sa smelý mládenec Matej ku Kozej skale, kde žila zázračná panna a požiadal ju o pomoc.

V mládencovi Matejovi sa prebudila chamtivosť. No len čo strhol skalnej panne z hlavy korunku, zatriasla sa zem a skalná brána sa navždy zavrela. Po smelom mládencovi zostala len táto povesť.

Napísal MILAN HUDEC

Na štyroch labkách do manéže

Milí kamaráti,

do nášho mesta zavítal cirkus. Radosti nebolo konca-kraja. Všetky deti sa hrnuli ku pokladnici, aby si kúpili lístok na najbližšie predstavenie. V dlhom rade detí vyčnievali vyššie postavy rodičov, ktorí sa rozhodli, že kvôli svojim ratolesťiam predstavenie pretrpia.

Už som sa začala báť, že deti zabudnú aj na svojich štvornohých kamarátov v útulku pre opustené zvieratká. Ale mýlila som sa. Behali po záhradke, pokrikovali na seba a spoločne sa tešili na cirkus.

Cirkusové šapitó sa mi zdalo neuveriteľne veľké. Postavili ho iba niekoľko psích skokov od útulku. Večer tam hrala hudba, voňala cukrová vata a seno – taká zvláštna atmosféra... však to poznáte. Videla som našich kamarátov, ako sa predbiehajú, strkajú a kričia na smiešne pomaľovaných chlapíkov a dámy v nariasených sukniach. Boli šťastní.

Pomaly som sa vrátila ku svojej miske plnej dobrôt z večere. Pán ošetrovateľ zamrmlal niečo o rušnom popoludní a otvoril si noviny. Chvíľu som sa tmolila okolo jeho nôh. Keď videl môj smutný pohľad, dovolil mi vyskočiť do kresla. Spokojne som zaspala.

Predstavenie sa skončilo. Všetky deti s krikom pribehli do útulku, aby sa pochválili, čo videli. Smiali sa a opreky rozprávali svoje zážitky. Tak kričali, že som sa radšej schovala za pána ošetrovateľa. Keď som mu o chvíľu vykukla spoza pleca, zbadala som chlapca sediaceho na schodoch pred útulkom. Bol akýsi namosúrený. Zoskočila som z kresla a prisadla som si k nemu na schodík. Nepovedal vôbec nič. Ani ma nepohládka ako zvyčajne.

Hlavu mal v dlaniach a zadumane pozeral pred seba. Ja som si zas položila hlavu na jeho koleno a chvíľu som mu funela do dlaní. Napokon ma pohládka a ďalej pozeral pred seba.

Tíško som zakňučala. Pokrútil hlavou a povedal:

„To vôbec nebolo pekné. No... ujovia šašovia áno, aj povrazolezkyne, aj hltač ohňa a primapelerína...“ smrkol a utrel si nos.

Hádam chcel povedať primabalerína, ako volali tú tetu ostatné deti. Stále som nevedela, prečo je vlastne smutný. Natiahla som krk, aby som lepšie počula.

„Boli tam aj zvieratká. Medvede sa bicyklovali a opice si hádzali loptu. Jedna trafila aj do koša. Pudlíky robili premety a tigre si nechali ložiť rovno do papule.“

Ilustroval

JOZEF CESNAK

Zavrtela som chvostíkom, aby vedel, že počúvam. Nevychádzala som z údivu, čo všetko zvieratká dokážu.

„Keď sme vybehli z cirkusu, išiel som si pozrieť aj zverinec. A vieš, Sindy, čo som tam videl? Všetky tie veselé zvieratká z manéže, ktoré tam skákali, žonglovali a robili premety, sedeli smutné, každé vo svojej maličkovej klietke. Neveselé očká

upierali za mreže, kde behali deti. Tie im potom dávali keksíky a cukrovú vatu... Slony boli priviazané velikánskou reťazou a prešlapovali na mieste. Ak mi neveríš, môžeš sa ísť pozrieť. Zvieratká tam nie sú šťastné, hoci na predstavení to tak vyzeralo.“

Zaštekala som, že by som to chcela vidieť. Inak tomu neuverím. Veď všetkým ostatným

deťom sa to páčilo. Alebo si nikto nevšimol, ako tam zvieratká žijú? Každý hovoril iba o tom, aký je cirkus krásny, ako tam hrala hudba a blikali farebné svetielka. Samozrejme, zvieratká sa deťom páčili najviac.

Dodnes neviem, ako sa ten malý chlapec volal, ale porozumel mi. Sľúbil, že na druhý deň mi všetko ukáže. Tak sa aj stalo.

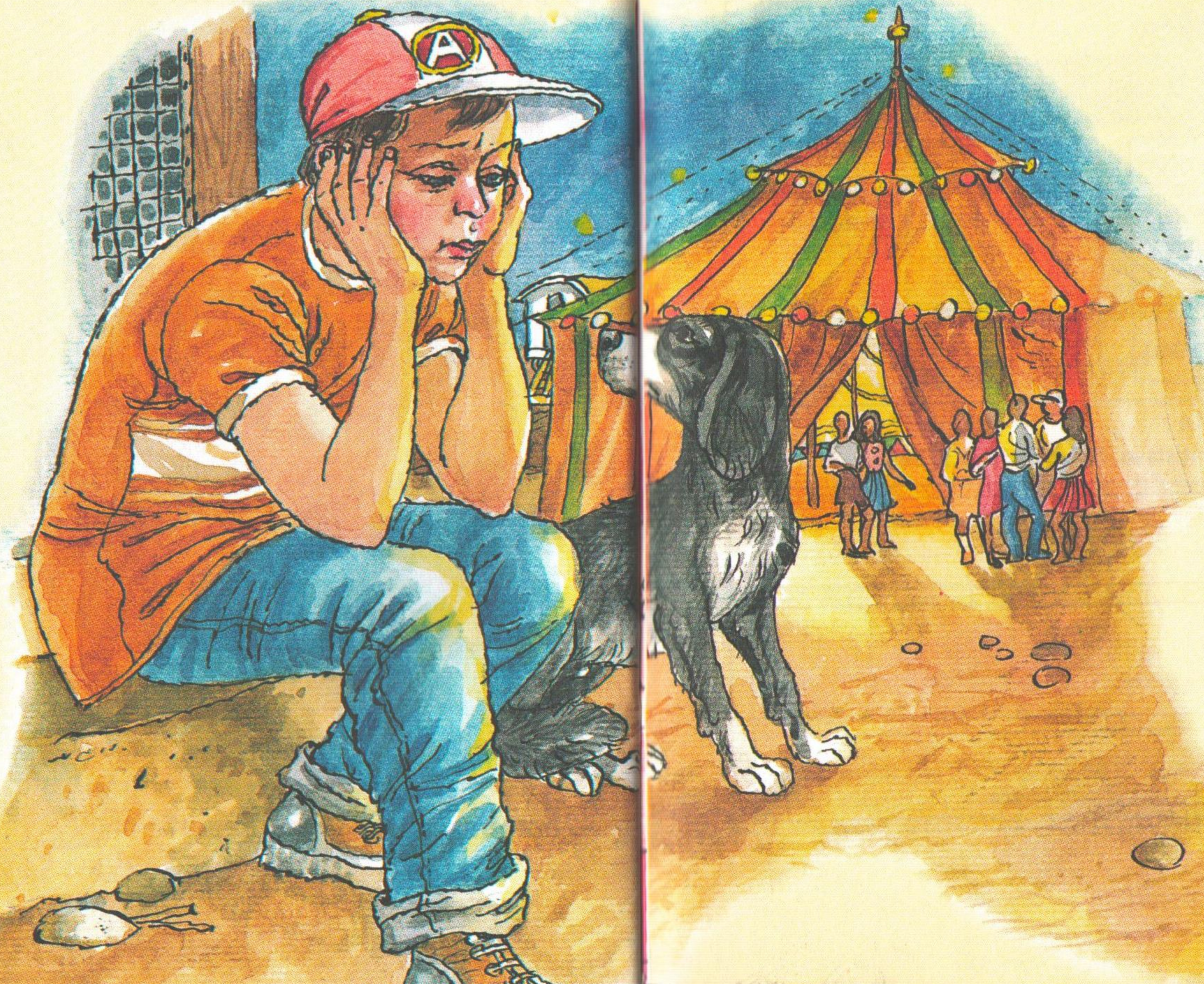
Bola to tajná výprava. Iba ja a on. Priblížili sme sa k ohradu. V klietkach bolo naozaj veľa zvieratiek. Mnohé z nich som v živote nevidela. Slona či tigra v útulku nestretnem. Všimla som si, že v očiach mali akýsi zvláštny smutný výraz. Tigre sa prechádzali v malej klietke sem a ta, akoby nikdy v živote neboli robili nič iné. Už sa mi z nich krútila hlava. Obrovský slon zatrubil tak silno, že sa mi fúzy postavili dupkom. Našlapovali sme ticho a opatrne, aby sme nevyrušili opice, ktoré, ako sa zdalo, spali už od večera. Jedna z nich sa zabávala hryzením mreží. Až mi mráz behal po chrbte. Všetky boli také smutné, že som

musela uznať, že môj malý kamarát z útulku mal pravdu. A to sme ešte nevideli, ako ich učia tie krkolomné kúsky, čo predvádzajú v manéži. Správca zverinca nás našiel a za kožušky nás vyviedol za bránku. Vlastne iba mňa. Chlapca vyviedol za ucho. Nemali sme lístky. Výprava sa skončila a my sme sa pobrali do útulku.

Už som vedela, prečo bol chlapec smutný. Nešlo mi však do hlavy, prečo si to nevšimli aj ostatné deti alebo ich rodičia. A možno si to aj všimli, ale nepovedali nič. Veď to nie sú ich zvieratká, nemusia sa teda o ne starať. Škoda, možno by im vedeli pomôcť.

O pár dní šiator zmizol. Predtým sme sa však do zverinca ešte niekoľkokrát nebadane vrátili. Spoznali sme opičku Lin aj slona Mórica. Naozaj to nebol veselý cirkus. Zvieratkám sme však ani my nevedeli pomôcť. Neskôr som sa dozvedela, že chlapec o všetkom napísal v škole, a tak sa o smútku v cirkuse dozvedeli jeho kamaráti a pani učiteľka. Aj ja som to vyštekala do celého sveta, ale nik mi nerozumel.

Milí kamaráti, určite ste aj vy boli v cirkuse. Nakreslite mi ho. Sľúbila som slonovi Móricovi, že keď nabudúce príde s cirkusom k nám, prinesiem mu vaše pozdravy. To ho isto poteší. Najkrajšie z nich odmení niečím pekným. Kresbičky nám posielajte na adresu SLNIEČKO, Nám. SNP 12, P.O. BOX 307, 810 00 Bratislava.

Slniečko si objednávajte u firmy **ARES, Banšelova 4 821 04 Bratislava**

Súťaž pre pani učiteľky

Milé pani učiteľky,

blíži sa koniec školského roka, čas vysvedčení. Skôr, ako sa s deťmi rozbehnete na prázdniny, nezabudnite si objednať u nášho spoľahlivého distribútora – vo firme **ARES Slniečko**. Ak si ho objednáte až v septembri, stane sa, že prvé číslo **Slniečka** už nedostanete, pretože ho tlačíme už v júli. Dúfame preto, že na konci školského roka sa v triede dohodnete, ktorý časopis budete v septembri čítať. Veríme, že to bude práve naše **Slniečko**.

konca júna poslať korešpondenčný lístok s pečiatkou školy, na ktorom bude uvedený počet predplatiteľov **Slniečka** a vaša adresa.

A na čo sa môžete tešiť v 53. ročníku **Slniečka**? Na nový seriál Daniela Heviera, na komiksové príbehy legendárneho gréckeho hrdinu Herakla, ako ich vie nakresliť iba Marián Čapka! Aj v novom ročníku sa stretnete s vašou obľúbenou kamarátkou Sindy, ktorá vám porozpráva svoje nové zážitky z útulku pre opustené zvieratá. Pre tých, ktorí sa radi zabávajú, sú pripravené Školoviny, literárne krížovky a doplnovačky a samozrejme Zahádaj a Zahádajka. Už teraz sa tešíme na vaše objednávky a na každého zvedavého **slniečkára**!

Vaše **Slniečko**

Umelecký mesačník pre žiakov 1. – 5. ročníka ZŠ 1998 - 99

Titul	Periodicita	Cena za jeden výtlačok	Predplatné (žiaci)	Úhrada za jeden výtlačok po odpočítaní 17% odmeny	Počet objednaných výtlačkov	Úhrada za objednané výtlačky (-17%)
SLNIEČKO	10 x	Sk 10,-	Sk 100,-	Sk 83,- (nad 10 ks)		

Vyplnenú objednávku zašlite distribučnej firme **ARES, Banšelova 4, 821 04 Bratislava**, číslo telefónu 5724665

Meno a priezvisko .....

Presná adresa školy .....

V ..... dňa 1998

Rádio

Rádio je také čudo,
u nás doma stále hrá,
neprestajne vyrevuje
šuby-duby, bum, báb, krá!

Hučí, vrieska, zavíja,
rodina len mlčí,
nik ho nevie prekričať,
každý v kúte čuší.

Rodina je z toho smutná
a susedia nie sú radi,
búchajú a zazerajú,
dávajú nám rôzne rady.

Zrazu ticho, koniec hluku,
počuť deti z ihriska.
Čo sa stalo, zmúdrela nám?
Zhorela nám poisťka.

MARTIN PAŇČIŠIN
VI. B, ZŠ BERNOLÁKOVA, Košice

Obrázok nakreslila Táňa Ranková z Hornej Súče

Poštová schránka

Počuli ste už o najnovšej klebete,
kto je najšcitanejšou ženou na svete?
No predsa obyčajná schránka poštová,
tá si svoje tajomstvá vždy uchová.

Nespočítateľné osudy miliónov ľudí
prejdú jej rukami,
má prosto na dlani
každú ľudskú dušičku,
ktorú aspoň trošičku
postráda nejaký známy.

SILVIA ŠEBOKOVÁ

Nakreslila Janka Babušiaková

Slniečko

Telefón 07/381 41 62
Šéfredaktor **ONDREJ SLIACKY**
Zástupkyňa šéfredaktora
Ľubica Kepštová
Grafická a výtvarná úprava
Viera Fabianová
Jazyková redakcia **Ján Kačala**

umelecký mesačník pre žiakov 1.-5.
ročníka ZŠ.

Vydáva Národné literárne centrum
Nám. SNP 12, 810 00 Bratislava.

Adresa redakcie: P.O. BOX 307,
810 00 Bratislava.

Tlačí Slovenská Grafia, a. s., Bratislava-
Krasňany.
Rozširuje Prvá novinová spoločnosť, a.s.,
objednávky prijíma obchodné stredisko
PNS v sídlach okresov a regionálne
stredisko PNS (Bratislava, Trnava, Nitra,

B. Bystrica, Žilina, Košice, Poprad).
Objednávky prijíma aj firma **ARES**,
s. r. o., Banšelova 4, 821 04 Bratislava.
t. č. 07/572 46 65.
Objednávky do zahraničia vybavuje
PNS, a.s., Záhradnícka 151, 820 05 Bra-
tislava.

Vychádza každý mesiac okrem júla
a augusta. Cena jedného výtlačku je
9,50 Sk, ročné predplatné je 95 Sk. Ne-
vyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

Obálku nakreslil **JÁN LENGYEL**

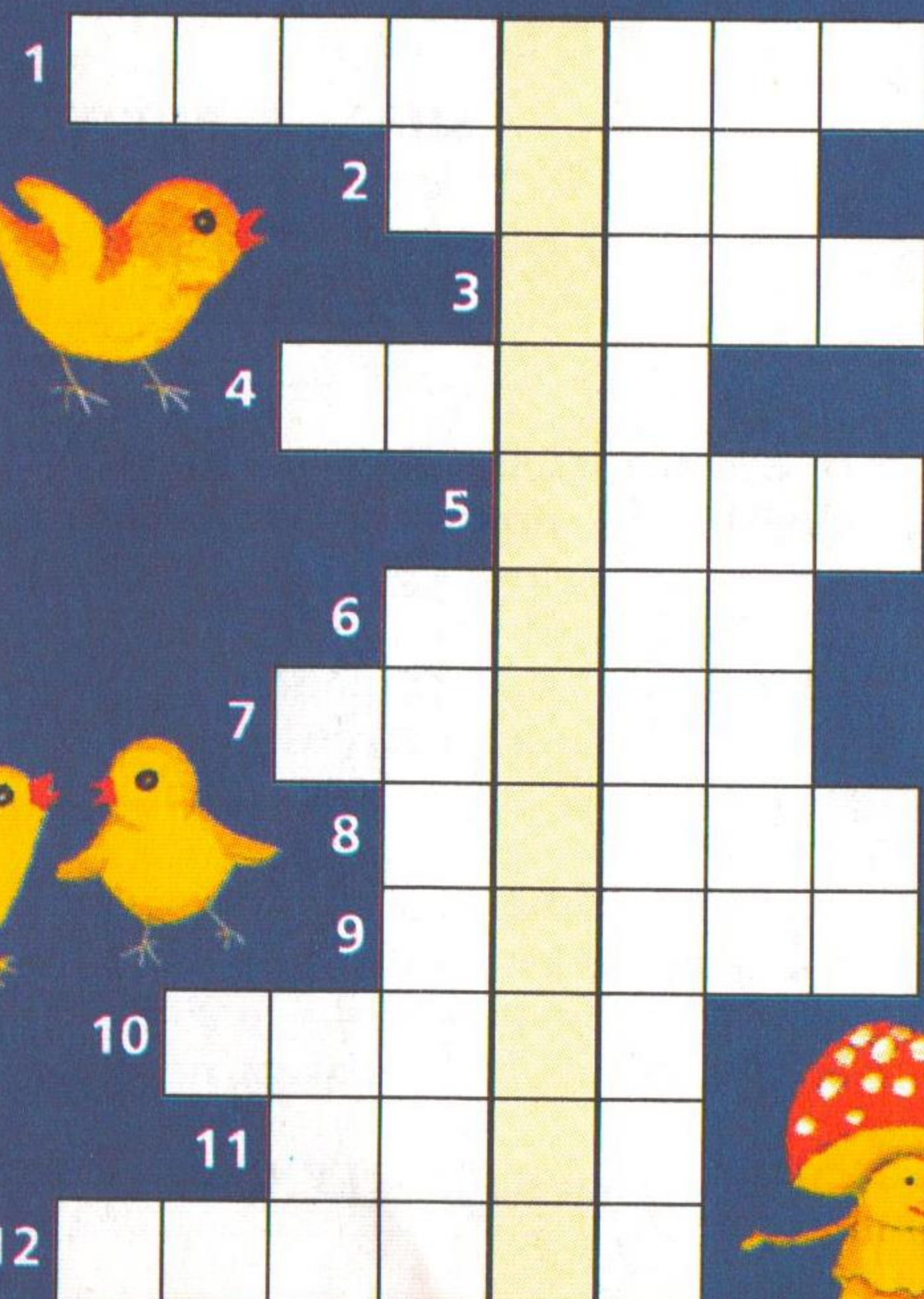

Poviem ti O PEKNEJ KNIŽKE...

Spisovateľka Mária Ďuríčková napísala množstvo krásnych knižiek. Jednou z nich je aj zbierka ľudových rozprávok, pesničiek, hádaniek, hier a povedačiek ZLATÁ BRÁNA. Vo vydavateľstve Mladé letá vyšlo teraz už jej piate vydanie, takže aj dnešné deti budú môcť vojsť cez jej otvorenú bránu do čarovného sveta rozprávky a piesne. Keď vylúštite našu doplňovačku, dozviete sa meno pani ilustrátorky, ktorá rozprávkovú bránu vyzlatila svojimi obrázkami. Dvaja výhercovia sa zo Zlatej brány budú môcť tešiť osobne.

DOPLŇOVAČKA

1. Meral angliu od buka do buka
2. Podopiera zlatú bránu
3. Starý peniaz
4. Rozprávková bytosť
5. Robí sa z nej fujara
6. Kto nedožije do jari?
7. A kto šiel na vandrovku?
8. Muzikanti
9. Bieda
10. V pesničke tečie z neho voda
11. Múdry vták
12. Melie zrno

